

Sažetak izvještaja

ECVET Agent istraživačka studija

Meath partnerstvo, veljača 2015.

Sadržaj

Uvod	3
Metodologija i profil sudionika istraživanja	3
Preporuke za razvoj kurikuluma	5
Tip treninga i način njegove provedbe.....	5
Akreditacija	5
Prepreke sudjelovanju na treningu i stalnom dolaženju.....	5
Učestalost održavanja tečaja	6
Predloženi sadržaj tečaja	6
Dodatna kurikularna podrška	7
Riječ stručnjaka	7
Zaključak.....	8

Uvod

Cilj Strategije Europa 2020 je podići zaposlenost građana Europe u dobi od 20 do 64 godine na 75%. Unatoč ovome cilju, podaci iz istraživanja koje je 2011. proveo Program Ujedinjenih Naroda za razvoj (UNDP) pokazuju da je stanje kod populacije europskih Roma prilično drukčije. Zaposleno je manje od 30% odraslih Roma, a 90% kućanstava živi ispod nacionalne granice siromaštva (UNDP, 2011). Nakon što je Europska komisija 2011. objavila publikaciju „Okvir EU za nacionalne strategije integracije Roma do 2020.“ porastao je broj inicijativa i projekata u područjima obrazovanja, zapošljavanja, zdravstvenih usluga i stanovanja namijenjenih romskim zajednicama širom Europe. Države članice se istovremeno bore s provođenjem reformi vlastitih politika integracije.

Romi su najveća etnička manjina na europskom kontinentu. Njihova se brojnost procjenjuje na 10 do 12 milijuna u cijeloj Europi, od toga 6 milijuna u samoj Europskoj Uniji. Od tih 6 milijuna, skoro su svi građani EU. Unatoč njihovoj brojnosti i legalnom statusu građana EU, podaci pokazuju da je među Romima prisutna niska razina obrazovanja, da su lošeg ekonomskog statusa, da žive u lošim uvjetima te da nemaju puni pristup javnim uslugama i zdravstvenoj zaštiti. Tek 15% mladih Roma završava srednjoškolsko obrazovanje, a upisna stopa romske djece u osnovne škole rijetko prelazi 50% (UNDP, 2011). Izdvojeni i isključeni širom Europe, Romi su neprestano segregirani od društva te se često nalaze na njegovim marginama, s prisutnim rizikom od siromaštva i deprivacije. Programi koji su njima namijenjeni često su im neprimjereni i nedostupni.

Glavni je cilj ECVET Agent istraživanja bio provesti razgovore s pripadnicima lokalnih romskih zajednica u svakoj od država partnera te provesti intervju sa stručnjacima s područja poduzetništva i poljoprivrede kako bi se osigurali dokazi (čvrsti podaci) koji bi bili temelj izgradnje ECVET Agent kurikulumu.

Ovaj izvještaj donosi sažetak uredskog i terenskog istraživanja koje su proveli partneri na projektu. Donosi i sažetu listu osnovnih preporuka za izradu, razvoj i provedbu ECVET Agent kurikulumu. Pojedinačnim se istraživanjima provedenim u Rumunjskoj, Austriji, Slovačkoj, Hrvatskoj, Italiji i Irskoj može pristupiti preko web stranice projekta www.ecvet-agent.eu.

Metodologija i profil sudionika istraživanja

Cilj ECVET Agent istraživanja bio je dvostruk:

1. Osigurati rano uključivanje i animaciju primarnih ciljanih skupina projekta, odnosno dugotrajno nezaposlenih, naročito pripadnika romske zajednice.
2. Identificirati njihove potrebe za usavršavanjem u području poduzetništva u poljoprivredi.

Primarno su istraživanje proveli svi partneri na projektu na barem 40 pojedinaca iz ciljane skupine i dva stručnjaka s područja obrazovanja za poduzetništvo i poduzetništva u poljoprivredi. Da bi se osigurao standardiziran istraživački proces, Meath partnerstvo je razvilo zajednički nacrt istraživanja koji je projektni konzorcij prihvatio i proveo. Istraživačka metodologija koju su partneri na projektu koristili sastojala se od upitnika, on-line ankete, fokus grupa, telefonskih razgovora i/ili razgovora licem u lice. Partneri su koristili svoje mreže lokalnih dionika i baze podataka korisnika da bi osigurali ispitni uzorak od 40 Roma i dugotrajno nezaposlenih tražitelja zaposlenja. U istraživanju je ukupno sudjelovalo 294 člana ciljane grupe korisnike i 16 stručnjaka s kojima su obavljeni intervjui, što prikazuje Tablica 1.

Država	Sudionici	Stručnjaci
Austrija	40	2
Rumunjska	46	5
Irska	40	2
Slovačka	90	3
Italija	40	2
Hrvatska	41	2

Tablica 1. Prikaz sudionika u istraživanju po državama

Od 294 sudionika istraživanja, njih 64% činili su muškarci od kojih je većina izjavila da su dugotrajno nezaposleni te da posao traže od 2 do 5 godina. Sudionici istraživanja bili su različite dobi, od 16 do preko 65 godina života. Kao što je pokazalo uredsko istraživanje i analiza ove ciljane skupine, naši su zaključci potvrdili obrazovnu razinu i razinu prisutnih vještina ove ciljane skupine, u kojoj su sudionici vlastitu razinu ostvarenog obrazovanja i usvojenih vještina proglašavali niskom. 55% sudionika istraživanja izjasnilo se kao pripadnici romske zajednice.

Kao odgovori na pitanje što oni misle zašto su nezaposleni, javljale su se četiri skupine odgovora: ne postoji dovoljno radnih mjesta; nedostatna razina obrazovanja; stav poslodavaca/ne poznaju prave ljude; nedostatak relevantnog iskustva.

Budući da ECVET Agent projekt razmatra potencijal samozapošljavanja ove ciljane skupine kao izlaz iz nezaposlenosti i ekonomske deprivacije, procjenjivan je njihov stav prema samozapošljavanju. Rezultati su znatno varirali, od 58.9% koji pozitivno gledaju na samozapošljavanje u Slovačkoj do 10% u Hrvatskoj. Unutar ove ciljane skupine potrebno je njegovati pozitivan stav prema samozapošljavanju, dok je koristi samozapošljavanja potrebno naglašavati kao životnu opciju kojom će poboljšati svoj socio-ekonomski status.

Sudionici ispitivanja imali su nejednako iskustvo rada u poljoprivredi, uzgoju povrća i bavljenju poduzetništvom, a samo im iskustvo nije bilo dostatno u pogledu vještina, znanja i kompetencija da bi na temelju njega gradili poduzetnički pothvat.

Preporuke za razvoj kurikuluma

Detaljan pregled odgovora na pitanja u upitniku te intervjuje sa stručnjacima možete pogledati u punom Izvještaju ECVET Agent istraživanja dostupnom na web stranicama projekta www.ecvet-agent.eu. Meath partnerstvo je te podatke analiziralo te iz njih ekstrapoliralo preporuke za izradu, razvoj i provedbu kurikuluma. Preporuke koje slijede služit će kao okvir unutar kojeg će se razviti kurikulum.

Temeljem istraživanja koje smo proveli u sklopu ECVET Agent projekta zaključujemo da je prilikom osmišljavanja treninga za romske zajednice u obzir potrebno uzeti nekoliko kriterija. Oni uključuju psihološka, antropološka i organizacijska pitanja. Stvarnom bi sadržaju kurikuluma također trebalo pažljivo pristupiti.

Tip treninga i način njegove provedbe

Sudionici istraživanja su u svim zemljama partnerima jasno izrazili svoju sklonost praktičnom kinestetičkom treningu. Zainteresirani su za programe osposobljavanja koji uključuju praktične radionice, demonstracije vještina, profesionalno mentorstvo, studije slučaja, praksu na radnom mjestu, iskustveno učenje i studijske posjete. Prilikom određivanja sklonosti načinima provedbe treninga, utvrđeno je snažno protivljenje sudionika samousmjerenom učenju (self-directed learning) i on-line učenju.

Na temelju rezultata istraživanja preporučujemo da pilot trening bude proveden licem u licem uz ograničeno korištenje informacijsko-komunikacijske tehnologije zbog ograničenih vještina koje ciljane skupina posjeduje na tom području. Analiza intervjuja sa stručnjacima i istraživačkih podataka govori u prilog vrlo niske razine samostalnog učenja pripadnika ove ciljane skupine. Zbog toga je prilikom provedbe treninga potrebno koristiti tradicionalni pristup usredotočen na učenika, učenje uz podršku i stjecanje praktičnog znanja. Sudionici istraživanja su također predložili stažiranje i/ili praksu uz mentorstvo kao korisne dijelove pilot treninga.

Akreditacija

Budući da jezik i pismenost mogu biti prepreka ukoliko se programi oslanjaju na pisanje, čitanje i ocjenjivanje, kurikulum treba sadržavati praktične i verbalne elemente. Zbog tog razloga akreditacija nije važan čimbenik romskoj ciljanoj skupini jer može biti komplicirana i tekstualno utemeljena.

Prepreke sudjelovanju na treningu i stalnom dolaženju

Glavne prepreke učenju koje je ciljane skupina navodila u svim zemljama jesu trošak treninga, treninzi čiji sadržaj nije relevantan za potrebe polaznika, mjesto održavanja treninga i vrijeme potrebno da bi se trening završio. Zbog tih je razloga potrebno da se programi učenja odvijaju u

manjim skupinama na različitim lokacijama kako bi se polaznicima smanjili trošak i vrijeme potrebno za trening. Možda bi same treninge trebalo provoditi u romskim zajednicama.

Kada govorimo o stalnom dolaženju sudionika, potrebno je identificirati motivacijske faktore ciljane skupine i poslati jasnu poruku zbog čega bi trebali sudjelovati u pilot treningu. U tom je pogledu važno da konzorcij izgradi povjerenje s ciljanom skupinom. To je moguće ostvariti na različite načine, međutim u nekim je zemljama potrebna „kompenzacija“ za sudjelovanje na treningu ako želimo osigurati uspješnost treninga. To znači da će projektni partneri pokriti putne troškove sudionicima kako bi im olakšali sudjelovanje. Daljnji poticaji uključuju „oportunitetni trošak“ kojim će se pokriti zarada koju bi sudionici potencijalno mogli zaraditi u vrijeme kada sudjeluju na treningu. Predloženo je također da se provede selekcija sudionika kako bi se samo one koji imaju interes i prethodno iskustvo uzgoja povrća i rada u poljoprivredi ohrabrivale da završe tečaj.

Učestalost održavanja tečaja

Odgovori na pitanje o učestalosti održavanja tečaja znatno se razlikuju u zemljama partnerima: u Irskoj smatraju da bi se tečaj trebao održavati jedan do dva dana tjedno, Slovačka i Italija preferiraju pet dana u tjednu, rumunjski ispitanici bi da trening traje pet sati tjedno, dok su austrijski ispitanici skloniji tečaju koji se održava tri do četiri dana tjedno. Kurikulum bi stoga trebao biti modularan i morao bi partnerima omogućiti fleksibilnost u provedbi treninga radi osiguranja relevantnih, praktičnih treninga koji su dostupni romskim zajednicama na njihovim lokacijama.

Predloženi sadržaj tečaja

Prilikom izrade kurikuluma partneri trebaju uzeti u obzir dolje predloženu listu modula. S ciljem osiguranja relevantnosti ovih modula za potrebe korisnika, članovi ciljane skupine trebaju biti uključeni u finalnu izradu sadržaja kurikuluma:

Poljoprivredne/hortikulturalne teme	Poslovne teme
➤ Uzgoj hrane i povrća	➤ Pokretanje vlastitog poslovanja
➤ Kontrola štetočina i upotreba gnojiva	(porezi, zakonodavstvo i osiguranje)
➤ Zaštita i njega biljaka	➤ Financiranje vlastitog poslovanja
➤ Prerada poljoprivrednih proizvoda	➤ Prodaja i marketing poljoprivrednih
➤ Sigurno korištenje strojeva (također traktora i viličara)	proizvoda
➤ Ekološki pristup poljoprivredi (organski uzgoj)	➤ Upravljanje vremenom
➤ Kompostiranje i gnojenje	➤ Poslovna etika (prihvatljiva ponašanja)
	➤ Lokalno poljoprivredno tržište i

➤ Stočarstvo	poslovne prilike
➤ Mogućnosti u lokalnom poljoprivrednom sektoru	➤ Oblici poduzeća; društvena poduzeća ili zadruge
➤ Sigurnost hrane i osnove higijene	➤ Vještine pregovaranja
	➤ Mentalna higijena i osobni razvoj

Dodatna kurikularna podrška

Temeljem analize nacionalnih izvještaja zaključujemo da pri provedbi nacionalnih pilot treninga svaki partner treba imati sljedeće resurse:

- Zemljište (tlo i/ili vrt)
- Alate
- Sirovine (sjeme, žitarice, povrće i drugo)
- Iskusnog i kulturno senzibiliziranog trenera (trenere)
- Dosljedne i predane mentore
- Podršku drugih dionika i agencija
- Podršku provođenju treninga – u obliku hrane za sudionike prije ili poslije svakog treninga, pokrivanje putnih troškova, pokrivanje troškova čuvanja djece i drugo.

Analizom odgovora utvrđena je potreba za planiranjem dodatne podrške u sam kurikulum. Radi se o dodatnoj podršci koja može polaznicima koristiti jednom kad završe program treninga. Istraživanje naglašava važnost njegovanja pozitivnog stava prema samozapošljavanju. Projektni partneri trebaju sudionicima treninga ukazati na ohrabrujuće primjere uspješnih romskih poduzetnika. Pored toga, partneri trebaju osmisliti i razviti planove razvoja karijere koji će donositi slijed koraka koje sudionik treninga može uzeti u obzir prilikom pokretanja poslovanja. Ti planovi trebaju i donijeti popis vanprojektne podrške koja je sudionicima dostupna u njihovim državama, upućujući ih na postojeće usluge, ponudu i programe usavršavanja. Također je naglašeno da bi partneri trebali zorno prikazati relevantnost tečaja za zapošljivost ciljane skupine, ne samo u obliku samozapošljavanja već u razvoju praktične poslovne sposobnosti koja se može primijeniti u svijetu rada. Zato će integracija stažiranja, prakse na radnom mjestu i učenja na radnom mjestu u sam kurikulum poboljšati zapošljivost polaznika tečaja.

Riječ stručnjaka

Stručnjaci s kojima je konzorcij obavio intervjuje ponudili su partnerima vrijedne uvide u rad s romskom zajednicom, uključujući preporuke za provedbu poduzetničkog treninga za sudionike različite razine pismenosti, čitalačkih i informacijsko-komunikacijskih vještina.

Kao prvo, stručnjaci su naglasili nedosljednost između rada s osobama niske razine pismenosti i slabih tehnoloških kapaciteta te traženja da te osobe posjeduju vještine i kompetencije koje će im omogućiti pokretanje vlastitog poduzetničkog pothvata. Stručnjaci su naglasili da bi partneri trebali cijeliti razinu vještina i kompetencija potrebnih da bi se postalo poduzetnikom te da imaju to na umu kada će oblikovati sadržaj kurikuluma. Ovdje je važno naglasiti da samozapošljavanje nije lagan i jednostavan izlaz iz nezaposlenosti, već zahtijeva razumijevanje svih faceta poslovanja te financijskog upravljanja i planiranja, kao i prodaje i marketinga, komunikacijskih vještina, odnosa s klijentima, upravljanja vremenom i drugo.

Drugo, stručnjaci su istakli važnost uzimanja u obzir romske kulture i načina rada prilikom oblikovanja kurikuluma. Stručnjaci ističu da sadržaj kurikuluma i način njegove provedbe moraju biti kulturno osjetljivi. Jedan od savjeta kako ostvariti kulturno prikladan način provedbe jest da se u oblikovanje i provedbu kurikuluma uključi „vođa grupe“ iz romske zajednice. Tako će potrebe romske zajednice biti uzete u obzir te će biti sadržane u programu ECVET Agent treninga, a povjerenje će biti uspostavljeno već na samom početku.

Stručnjaci nadalje ističu da je pokretanje poslova u poljoprivrednom i hortikulturnom sektoru izrazito skupo te da bi sudionici uspješno pokrenuli posao, potrebni su im zemlja, oprema (kupljena ili unajmljena) i sirovine, kao i usklađenost s nacionalnim zakonodavstvom. Trošak pokretanja ovih start-upova je izrazito visok, imajući na umu nedostatak državnih struktura ili potpora poduzetnicima koji rade s romskom zajednicom.

Iako ECVET Agent projekt vide kao ambiciozan, jer namjerava usaditi vještine i kompetencije u članove romske zajednice sklone samozapošljavanju te nastoji prebroditi financijske i druge barijere njihovom samozapošljavanju, stručnjaci ga također vide kao izrazito pozitivan korak prema hvatanju u koštac s potrebama te zajednice. Tomu je tako zato jer je tek nekolicina inicijativa usmjerena romskoj zajednici. Premda projekt postavlja ambiciozne ciljeve pred Rome koji će sudjelovati u treningu, projekt svejedno nailazi na široko odobravanje.

Zaključak

Zapošljavanje je jedan od temeljnih i odlučujućih preduvjeta socijalne integracije. Da bismo osigurali socijalnu integraciju ove ciljane skupine u nepovoljnom položaju, važno je poboljšati njihova obrazovna postignuća i praktične vještine jer će tako povećati vlastitu zapošljivost. Kod ciljane skupine koja je tradicionalno sklonija samozapošljavanju od toga da bude negdje zaposlena, važno je da lokalne, nacionalne i europske politike budu usklađene s ovim poduzetničkim kompetencijama te da se provode one strategije koje će jačati poduzetničke tendencije. Tvorci politika moraju uvidjeti da ključ stvaranja društva koje će biti inkluzivno prema romskim zajednicama leži u njihovu ohrabivanju da postanu aktivni članovi društvenog i ekonomskog života. Zapošljavanje i samozapošljavanje su pragmatični načini ostvarivanja tog cilja.

Dugotrajno nezaposleni pojedinci čine najveću društvenu skupinu s rizikom od nepovoljnog položaja i siromaštva. Dugotrajno nezaposleni pripadnici romske zajednice suočavaju se s jednakim teškoćama kao i neromski tražitelji posla. Međutim pripadnici romske zajednice se

suočavaju s dodatnom diskriminacijom i kulturnim otuđenjem kada se nađu na tržištu rada. Skoro 70% populacije europskih Roma trenutno je nezaposleno, a 90% kućanstava živi ispod nacionalne granice siromaštva (UNDP, 2011) te je pošteno reći da kada se Romi javljaju za posao, taj posao dobivaju drugi tražitelji posla. Posljedica je toga to da Romi žive u neprihvatljivim ekonomskim okolnostima.

Niska razina obrazovnih postignuća i nedostatno radno iskustvo otežavaju njihove mogućnosti zapošljavanja, a postojeće strategije integracije Roma u obrazovne programe i na tržište rada ne daju rezultate. Potreban je novi pristup. ECVET Agent kurikulum će biti prvi koji je usredotočen na dugotrajno nezaposlene Rome koji traže posao. Kurikulum će biti oblikovan tako da svojim sadržajem, trajanjem i načinom provedbe odgovara na njihove potrebe. Pružit će dovoljno podrške da sudionici mogu napredovati prema samozapošljavanju. Svrha je ovog istraživanja bila dokučiti kako bi kurikulum trebao izgledati te na koji bi način partneri trebali započeti s procesom njegove izrade. Na temelju odgovora skupljenih od 264 pojedinca partneri sada imaju jasnu sliku kako bi trebalo oblikovati kurikulum da on odgovara na obrazovne potrebe ove ciljane skupine u nepovoljnom položaju.

Nezaposlenost sputava pojedinčevo samopoštovanje, samopouzdanje i osobni razvoj. Može negativno utjecati na djecu i obiteljski život. Nezaposlenost može postati stalnom u obiteljima u kojima djeca ne uče dobre radne navike od svojih roditelja i rođaka. Nedostatak primjerenog obrazovanja i mogućnosti zapošljavanja može produžiti ciklus siromaštva u obiteljima i zajednicama s niskim prihodima. Svejedno, pružajući romskim tražiteljima posla znanja, vještine i podršku koji su im potrebni da pokrenu vlastiti posao, ECVET Agent konzorcij traži od tražitelja posla da preuzmu kontrolu nad vlastitim ekonomskim okolnostima te da pozitivno utječu na svoj društveni, ekonomski i obiteljski život umjesto da se ovu zajednicu gurne u unaprijed pripremljen pretinac vladine inicijative koja nudi samo kratkoročna rješenja dugoročnih problema. Iz poduzetog je istraživanja očigledno da postoji stvarna potreba za ovim tipom treninga i podrške kod romske populacije u Europi. Preporuke ciljane skupine i stručnjaka tvorit će bazu dokaza temeljem koje će projektni partneri izraditi kurikulum.